

Stockholm, 2014-10-27

Till Socialdepartementet

Remissvar: Förslag till ändringar i hälso- och sjukvårdslagen (1982: 763)

SPF, Sveriges Pensionärsförbund, avlämnar härmed remissvar på Förslag till ändringar i hälso- och sjukvårdslagen (1982: 763).

Sammanfattning

SPF, Sveriges Pensionärsförbund, avstryker förslagen till ändringar och motsätter sig förslaget att avskaffa vårdval i primärvården då det kan få oönskade följder särskilt för äldre patienters möjligheter att få sina individuella vårdbehov tillgodosedda.

Om beredningsprocessen

SPF, Sveriges Pensionärsförbund, invänder emot att landets pensionärsorganisationer inte har varit med på Socialdepartementets lista över remissinstanser. Detta är anmärkningsvärt då äldre människor är den grupp tillsammans med personer med kroniska sjukdomar som i störst utsträckning besöker och är i behov av en väl fungerande primärvård där fasta vårdkontakter är av stor vikt. Därtill är remisstiden osedvanligt kort och lagförslagen förefaller inte ha föregåtts av någon grundlig utredning.

Om förslagen till lagändringar

Det är sedan 2010 inskrivet i Hälso- och sjukvårdslagen att patienter som har kontakt med flera olika delar av sjukvården, som de mest sjuka äldre, har rätt till en eller fler fasta vårdkontakter som ska samordna sjukvårdsinsatserna. Ett avskaffat vårdval skulle riskera att många äldre inte själva får välja sina vårdkontakter, vilka är oerhört viktiga när man är svårt sjuk. Med de lagförändringar som föreslås kan de landsting som önskar just avskaffa vårdvalet inom primärvården, det skulle då innebära en återgång till Lagen om Offentlig Upphandling (LOU) istället för Lagen om valfrihet (LOV). Det i sin tur medför att landstinget upphandlar vårdtjänster när en tidsgräns nåtts, och då finns ingen garanti för att landstinget inte byter leverantör. Sedan länge etablerade vårdkontakter kan då upphöra och patientens fasta vårdkontakter och trygghet försvinner. Det skulle vara en oönskad utveckling, äldre patienter bör och vill kunna välja och själva bestämma vem som ska vara den fasta vårdkontakten när ohälsan slår till. En sådan förändring skulle försämra kontinuiteten i vården och försvaga patientens ställning. De föreslagna lagändringarna säkerställer således inte att patienten garanteras en fast vårdkontakt och inte heller att patienten kan välja den vårdkontakt denne själv önskar.

Genom att landstingen ges möjlighet att bestämma om vårdval inom primärvården ska finnas kvar eller inte, förflyttas makten över vården från den enskilde patienten till politiker och tjänstemän. Detta skulle försvaga patientens ställning, vilket inte är önskvärt. Dessutom skulle lagförändringarna kunna medföra att vården blir betydligt mer ojämlig över landet om några landsting avskaffar vårdvalet medan andra behåller och utvecklar det. Om flera landsting avskaffar vårdvalet inom primärvården finns också en risk att det på sikt blir färre antal vårdcentraler i Sverige, inte minst i de

mer glesbebyggda delarna av landet. Således riskeras tillgängligheten och att det finns en god och individanpassad vård i Sveriges alla delar.

Det bör stå utom tvivel att patienten och dess anhöriga bestämmer bäst själva vilken vårdgivare denne vill förlita sig på och vill gå till utefter den enskildes behov. De föreslagna lagändringarna kan inskränka äldre patienters möjlighet att både välja och välja bort. Om en patient inte är nöjd med den vårdcentral eller vårdkontakt som, vid ett avskaffat vårdval, denne besöker är det risk att valmöjligheterna för patienten att få sina vårdbehov tillgodosedda begränsas. Därmed riskeras inte bara tillgängligheten och vårdkvaliteten utan också patientens hälsa.

Med en mångfald av utförare där patienten väljer själv drivs utvecklingen framåt vad gäller tillgänglighet, valfrihet och kvalitet. I remisspromemorian från Socialdepartementet finns inte heller några hänvisningar till studier som visar att så inte skulle vara fallet. Det får anses som en brist att promemorian inte stödjer sig på någon bakomliggande utredning som belyser hur vårdvalet hittills fallit ut vad gäller tillgänglighet, kvalitet och nöjdhet, inte minst för den stora gruppen äldre patienter. Flertalet särskilda vårdcentraler för äldre har öppnats runt om i landet. De riktar in sig på att tillfredsställa äldre patienters behov genom exempelvis hög geriatrisk kompetens och läkemedelsgenomgångar. De föreslagna lagändringarna riskerar att försvåra för sådana vårdcentraler att fortsätta sin verksamhet eller för den delen att ens starta en sådan verksamhet.

Sammanfattningsvis så avstryker SPF, Sveriges Pensionärsförbund, förslagen till lagändringar då det finns en överhängande risk särskilt för att äldre patienter, som är en betydande patientgrupp inom primärvården, drabbas och inte kan garanteras en fast vårdkontakt eller något vidare inflytande över sina vårdbehov.

Christina Rogestam

förbundsordförande SPF, Sveriges Pensionärsförbund